

**TÖRÖKBECSE DEMOGRÁFIAI SAJÁTÓSÁGAI
AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÁRNYÉKÁBAN**

A hősi halottak nyomában

GORCSA OSZKÁR

ABSTRACT

The Great War, also considered the great “seminal catastrophe” of the 20th century resulted in a number of economic and social problems. As a result of the large number of losses, the societies were almost filled with a sense of cultural hopelessness. As a consequence of the above, the “lost generation” had turned against the social and moral values of its parents. This process was only reinforced by the fact, that the European societies kept its sons in blood and iron for four years, and as a consequence, almost every waring party had lost a full generation of young men.

In our presentation, we examine the impact of the war losses at the local level on the example of Törökbecse. We examine the number of victims the settlement had in the war, and also examine the demographic impact of the losses on the settlement. In our work, we examine the number of soldiers Törökbecse provided for war purposes and try to determine in which units and on which fronts they fought, when did they suffer the greatest losses, which generation had the most victims.

BEVEZETÉS

A XX. század „őskatasztrófájaként” is számontartott Nagy Háború számos gazdasági és társadalmi problémát eredményezett. A nagyszámú veszteségek hatására már-már a kulturális reménytelenség érzete töltötte el az embereket, aminek következtében az „elveszett generáció” szembefordult szülei társadalmi és erkölcsi értékrendjével. Ezt a folyamatot csak erősítette, hogy Európa társadalma négy évig vérben és vasban tartotta fiait, aminek következtében a hadviselő felek mindegyike szinte egy teljes nemzedéknyi fiatal férfit veszített el.

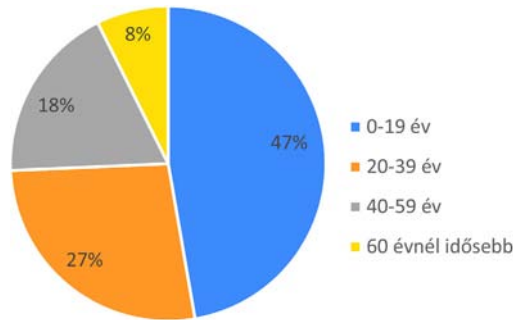
Tanulmányunkban Törökbecse példáján szemügyre vesszük, hogy a háborús veszteségek milyen hatást gyakoroltak lokális szinten. Megvizsgáljuk, hogy a településnek mennyi áldozata volt a háborúban, valamint górcső alá vesszük a veszteségek helyi demográfiai hatásait is. Munkánkban megvizsgáljuk, mennyi katonát adott Törökbecse a háborús célra, és megkíséreljük meghatározni, hogy mely egységekben és mely fronton harcoltak, mikor szenvedték a legnagyobb veszteségeket, illetve, mely generáció volt az, amelyik a legtöbb áldozatot hozta.

**TÖRÖKBECSE GAZDASÁGI ÉS DEMOGRÁFIAI VISZONYAI
A NAGY HÁBORÚ ELŐESTÉJÉN**

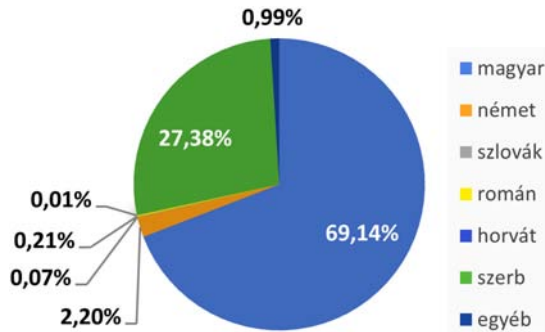
Törökbecse városa a Tisza bal partján, a Közép-Bánságban, a mai Szerbia területén fekszik. A trianoni békeszerződésig Torontál vármegye egyik nagyközsége és a törökbecsei járás székhelye volt. A település a XIX. század második feléig a Tisza-parti gabonakereskedelem központja. Kiváltságos helyzetének elvesztése a vasút térhódításához köthető, ugyanis a vízi úti forgalom, amelyre Törökbecse kereskedelmi szerepe épült, lassan a háttérbe szorult, s az árucseré lassan a vasútra terelődött át.¹

Az 1910-es népszámlálás adatai szerint Törökbecsét 7647 fő,² 3821 férfi és 3826 nő lakta.³ A település korösszetételét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a lakosság 47%-át kiskorúak alkották, amiből egyértelműen meghatározható, hogy fiatal társadalomról beszélhetünk.⁴ A 20–39 év közötti korosztályban 2067 fővel, míg a 40–59 év közöttiben 1401 fővel találkozunk. A hatvan évnél idősebbek száma mindössze 567 fő, ami a lakosságnak csupán 7%-át jelenti.⁵

Törökbecse lakossága 1910-ben etnikailag nagyon vegyes képet mutatott. Nagy számban éltek itt magyarok, de rajtuk kívül találunk a településen németeket, szlovákokat, románokat, horvátokat, szerbeket és még más egyéb kisebb népességcsoportokat is. A lakosság összlétszámát tekintve a magyarok alkottak abszolút többséget, a lélekszámuk elérte az 5287 főt, ami 69%-ot tesz ki. Mellettük a másik nagyobb nemzetiségi csoportot a szerbek képezték a maguk 28%-ával. Rajtuk kívül, mint a harmadik és egyben az utolsó nagyobb csoport képviselőit, a németeket kell megemlítenünk, akik a maguk 168 főjével a lakosság 2%-át alkották. Ugyanakkor nem elhanyagolható tény, hogy a lakosságnak közel 80%-a, 6056 fő folyékonyan beszélt magyarul.⁶

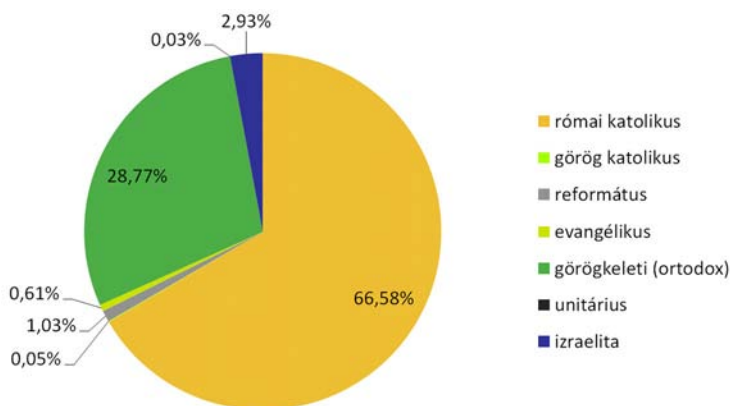
1. ábra: Törökbecse lakosságának korösszetétele

2. ábra: Törökbecse lakosságának etnikai összetétele

A társadalom felekezeti megoszlása is sokszínű. A lakosság majdnem kétharmada római katolikus, de találunk itt nagyszámú ortodox vallásút is. Őket követik a társadalom 3%-át kitevő izraeliták, majd a kisszámú reformátusok és evangélikusok; a sort a görög katolikusok zárják.

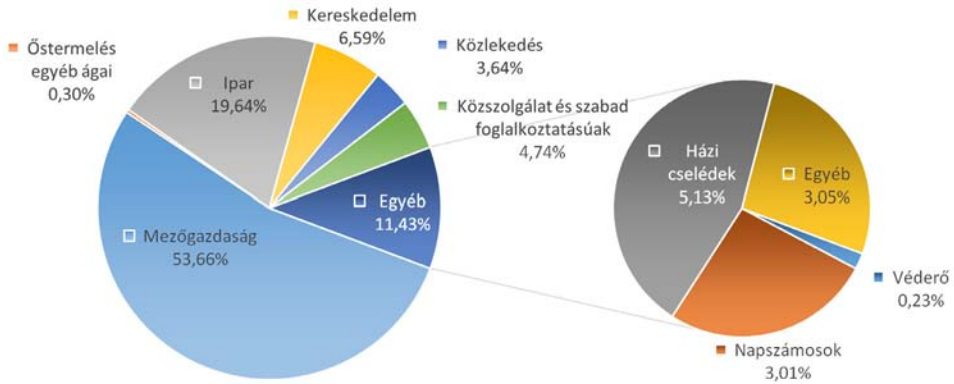
A település római katolikus temploma 1809-ben épült, bár 1746-ban a hívek adományából már emeltek egy imaházat, amelynek védőszentje Szent Vendel volt. Az utóbbi felépítésének oka: a hívek annyira szegények voltak, hogy nem engedhették meg maguknak, hogy Nagybecskerekre járjanak szentmisére. Ezért saját költségükön, két év leforgása alatt felépítették imaházukat.⁷ Ez a kápolna azonban 1800-ban összedőlt, így a településen a misézésre csak egy vert falú imaházban lehetett sort keríteni, amíg a napjainkban is álló templom fel nem épült.⁸ A szerbek XVII. századi számbeli és gazdasági fölényének bizonyítéka, hogy 1741-ben már felépíthették első saját templomukat, amit 1774-ben egy második, nagyobb épület

3. ábra: Törökbecse lakosságának felekezeti megoszlása

felállítása követett.⁹ Az evangélikus lakosság első említése 1820-ra tehető, a templomukat a XIX. század második felében húzhatták fel, míg a település zsinagógája az 1860-as évek első felében épült.¹⁰

Mielőtt kitérnénk az első világháború áldozataira, érdemes lehet áttekinteni a település foglalkoztatási statisztikáit is, mert úgy lehet igazán megérteni az első világháborús emberveszteségek következményeit. A történelmi Torontál vármegye a dualizmus időszakában Magyarország egyik leggazdagabb vármegyéje volt. A vármegye területének zömét, mintegy 70%-át szántóföldek borították, s a földnek megközelítőleg 60%-a volt középbirtokosok kezében, akik a jövedelmük növelése érdekében érdekeltek voltak a modernizálásban. Ennek ékes bizonyítéka, hogy az első gőzüzemű cséplőgép pont Törökbecsén, 1853-ban lépett működésbe. A vármegye gazdagságát bizonyítja az is, hogy míg a Tiszántúlon az egy katasztrális holdra jutó jövedelem mindössze 2,7 koronát tett ki, addig a Bánságban ez az érték 8,9 korona volt.¹¹ Ennek fényében már teljesen érthetőek az 1910-es népszámlálás azon adatai, miszerint mezőgazdasággal a kereső lakosság több mint a fele (1620 fő), míg iparral megközelítőleg 20%-a (593 fő) foglalkozott. A mezőgazdaságból élők közül mindössze csak 12 fő rendelkezett 100 katasztrális holdon felüli birtokkal, míg 10–100 katasztrális hold nagyságú birtokot 132 fő mondhatott magáénak. 10 kat. hold alatti földterületen 174 fő folytatott művelést. Szükségesnek tartjuk kiemelni, hogy 1906-ban megépült *Breitkopf K. és Társai első tiszai téglá-, cserép- és agyagárú gyára*, amely 114 főnek biztosított megélhetést, emellett említésre méltó *Milkó Vilmos és Fiai fiók-gőzfűrésztelepe* (1867),¹² amely 200 főt foglalkoztatott. A sort Istvánfi Istvánné háziipari vállalatával zárjuk, amely 100-300 háziiparost, főként nőket foglalkoztatott.¹³

4. ábra: Törökbecse lakosságának foglalkozás szerinti megoszlása

TÖRÖKBECSEI KATONÁK A NAGY HÁBORÚ VÉRZIVATARÁBAN

A szarajevói merényletet követően a lakosság birodalmi szinten várakozóan tekintett a háború felé. Az általános öröm hulláma söpört végig az országon, így ez alól valószínűleg Törökbecse sem képezett kivételt, bár itt ki kell emelnünk, hogy a lelkesedés valószínűleg nem érte el a nagyvárosok szintjét: a földből élő lakosság nagy valószínűséggel aggodalommal tekintett a háború hírére annak időpontja miatt, hiszen a nyári munkák kellős közepén került sor a hadüzenetre.¹⁴

Az áldozatok magas arányából tudjuk, hogy a törökbecsei katonák nagy számban vettek részt a világháborúban, azonban a katonaállítási lajstromok hiányában a pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre, így csak becslésekre szorítkozhatunk. Lazar Mečkić szerint 1914 és 1918 között 10–12 korosztály behívására kerülhetett sor, így számításai alapján a mai Törökbecse¹⁵ területéről mintegy 3000 embert mozgósítottak.¹⁶ Mivel ebbe a számításba az akkoriban szomszédos Aracs település is beletartozik a maga 9163 lakosával (1910), Törökbecse esetében 1300–1400 fővel kellene számolnunk, viszont ez az adat véleményünk szerint pontosításra szorul, hiszen tudjuk, hogy már az 1915-ös rendeletek alapján is egyértelmű kísérletek mutatkoztak az 1865 és 1874 között született lakosság háborúba történő bevonására.¹⁷ Így valószínűleg némivel magasabb háborús részvétellel kellene számolni.

A háború alatt folyamatosan kiadott hivatalos veszteséglisták, illetve az eddig felkutatott felterjesztések és jelentések alapján a Nagy Háborúban 358 törökbecsei katona vesztette életét.¹⁸ Az elhunytak 74 alakulat kötelékében szolgáltak (!),¹⁹ de többségüket a cs. és kir. 29. gyalogezredben (140 fő), valamint a m. kir. verseci 7. honvéd gyalogezredben (62 fő) találjuk.²⁰

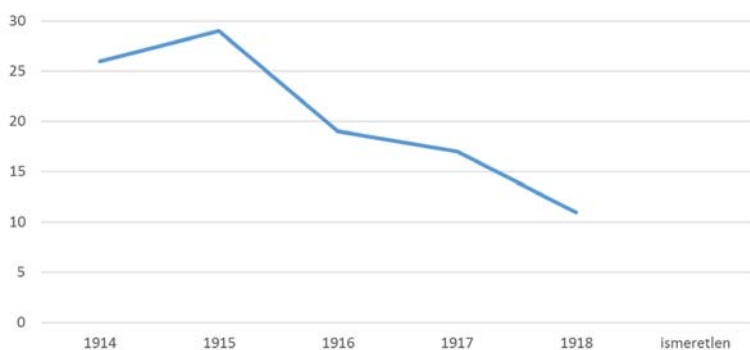
Az elesettek beosztása és rendfokozata alapján – a rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint – megállapítható, hogy az elhunytak mintegy kétharmada (224 fő)

gyalogosként szolgált, amiből kikövetkeztethető, hogy alacsonyabb műveltségű rétegből kerülhettek ki, bár ezt a becslést óvatosan kell kezelni, mivel ismert, hogy a gyalogosok sokkal nagyobb számban veszítették életüket a konfliktusok során, mint a magasabb rendfokozatúak. Továbbá ki kell emelnünk, hogy szép számban találunk személyeket a tisztesektől a főtisztékig haladó skálán.²¹

Az elesettek év szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a halálozások a háború kezdetétől 1915-ig növekvő tendenciát mutatnak, így a legtöbb törökbecsei baka 1914-ben és 1915-ben hunyt el. Ezt követően folyamatos csökkenést tapasztalhatunk. A legtöbb katona Oroszországban vesztette életét, majd ezt követte Szerbia, Olaszország és Törökország.

Ugyanakkor ki kell emelnünk, hogy a katonák mintegy 70%-a esetében nem ismerjük a halál pontos helyét.²² Ennek oka, hogy a csatákban elhunytak közül sokakat nem lehetett eltemetni, mivel testüket a modern fegyverek olykor teljesen megsemmisítették. Esetenként a bedőlt lövészárkok is maguk alá temették a gyanútlan áldozatokat, de előfordulhatott, hogy a holttestek csak nemes egyszerűséggel eltűntek a felszaggatott földben.²³ Hogy megértsük a veszteségek alakulását, röviden mindenképp szükségesnek tartjuk azon két alakulat harctéri cselekményeinek áttekintését, amelyben nagy számban találunk törökbecsei polgárokat.²⁴

A császári és királyi 29. gyalogezred a VII. hadtesthez, ezen belül pedig a 34. hadosztályhoz tartozott. Az 1914. július 26-i mozgósítási parancs kihirdetésekor az ezred Bécsben tartózkodott, ahonnan 1914. július 31-re Nagybecskerekre, a kiegészítő állomásra helyezték, innen pedig az egyfrontos háborúval számoló *Kriegsfall B* haditerv szerint a szerb határszakaszhoz szállították tovább.²⁵ Ez nagyon gyorsan súlyos hibának bizonyult. 1914. július 31-én megérkezett az általános orosz mozgósítás híre, amire a Monarchia is általános mozgósítással volt kénytelen válaszolni.²⁶ Az általános mozgósítás komoly gondot jelentett, mert a 2. hadsereg már úton volt a szerb határ felé, s a sereg megfordítására és északra küldésére vasúttechnikai

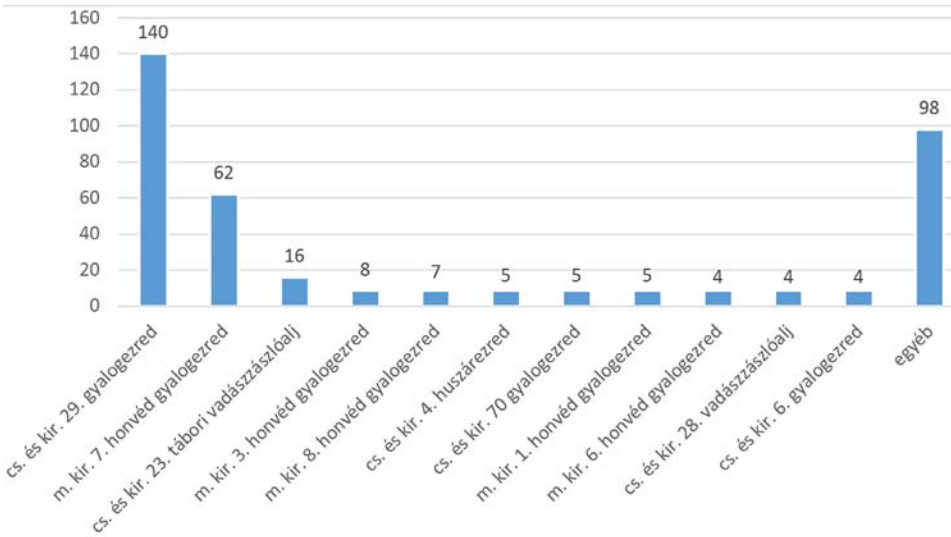

5. ábra: A törökbecsei katonák világháborús veszteségeinek időpontja és mértéke

gondok miatt nem volt lehetőség. Ezért folytatni kellett a 2. hadsereg nagy részének délre szállítását, ahonnan végül csak augusztus 28-án lettek északra vezényelve. 1914–15-ben komoly sikerek nélkül óriási emberveszteségeket szenvedtek el.²⁷ A 29-esek harctéri cselekményeiből mindenképp azt a következtetést kell levonnunk, hogy a Monarchia katonái nem készültek fel a háborúra.²⁸

A cs. és kir. 29. gyalogezredet 1916 márciusában keletről az olasz frontra vezényelték. Itt jelentősebb eredményeket sikerült elérniük, helytállásuk kevesebb veszteséget követelt, mint keleten. Az olaszok legtöbb támadását sikeresen verték vissza. Az egyik legnagyobb veszteséget az egyik utolsó összecsapásuk során szenvedték el, amikor részesei voltak a Busibollótól délre indított offenzívának, amit az olaszoknak csak komoly veszteségek árán sikerült visszaverniük.²⁹ Ezt követően a 29-esek ismét keleten találták magukat. Itt 1917 közepéig főleg védelmi feladatokra szorítkoztak, így a tevékenységük is kevesebb veszteséggel járt. Ezt követően Bukovinában véres összecsapásokra került sor, amelyekből a „Loudonok” győzedelmeskedve kerültek ki. A keleti front ezzel egy időben stabilizálódott, ami az oroszországi forradalommal magyarázható.³⁰

Ami a második olyan nagyobb csapattestet illeti, amelyben nagyobb számban találunk törökbecseiket, a m. kir. verseci 7. honvéd gyalogezred, amely a m. kir. szegedi 23. honvéd gyaloghadosztály kötelékét képezte. Ezt az egységet szintén 1914. július 25-én mozgósították, és a 29-esekhez hasonlóan a szerb hadszíntérre szállították, de bevetésükre a fentebb ismertetett haditerv miatt nem került sor.

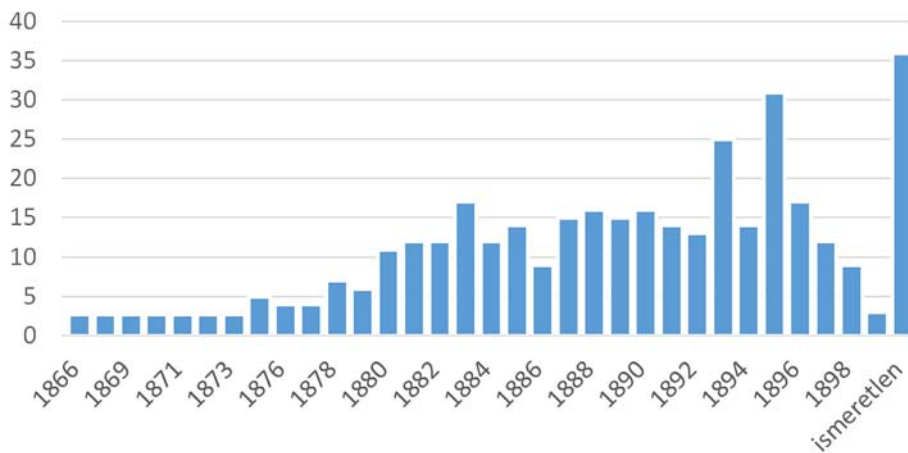
6. ábra: Az elesettek alakulat szerinti megoszlása

Az ellenség megtévesztését kapták feladatul, amit augusztus végéig el is láttak, majd a kétfrontos háborúval számoló haditerv szerint a keleti hadszíntérre szállították át. A m. kir. 23. honvéd gyaloghadosztály októberben részt vett az első przemysli ostrom harcaiban, mint a védők mozgó tartaléka. November 8-tól felelősségük egyre fokozódott, s a védősereg gerincét képezték. Utolsó harci cselekményükre 1915. március 19-én került sor, amikor a hadosztály az utolsó kitorési kísérlet alatt 68%-os veszteséget szenvedett. A hadosztályt az erőd feladását követően feloszlatták, s a fogságba ejtettek orosz hadifogságba kerültek, ahonnan 1918 márciusától novemberéig folyamatosan tértek haza.³¹

A NAGY HÁBORÚ DEMOGRÁFIAI KÖVETKEZMÉNYEI

A veszteséglisták alapján tudjuk, hogy a világháború négy évében az 1893-as és 1895-ös korosztály szenvedte a legérzékenyebb veszteséget. Ez Törökbecse társadalmát negatívan érintette, mivel ezeknek a 21–23 éves fiataloknak a többsége feltehetőleg még a családalapítás előtt állt, ez pedig érzékeny veszteséget eredményezhetett a település számára.

A világháborút követő eseményeknek – többek között a trianoni békeszerződésnek – egyik tragikus következménye, hogy az impériumváltás következtében a délvidéki települések – így Törökbecse – esetében nem lehet pontosan meghatározni a világháború demográfiai következményeit. Azt többnyire tudhatjuk, hogy mennyien veszítették életüket a világháborúban, de a „trianoni árvák” magas száma, az SZHSZ-királyság asszimilációs törekvéseket tükröző eljárásai során betelepített délszláv etnikumú polgárok, valamint a népszámlálási adatok manipulációja miatt Törökbecse esetében

7. ábra: Az elhunytak száma születési év szerint

a pontos demográfiai trendet nem tudjuk meghatározni. Az 1921-es népszámlálási adatokból megbízhatóan egyedül csak az olvasható ki, hogy Törökbecse lakossága 1910-hez képest 405 fővel csökkent, viszont, hogy ez pontosan mely tényezővel magyarázható, nehéz lenne megfejtetni, hiszen közrejátszhatott a háború negatív demográfiai hatása, a régióra is jellemző menekülési hullám, az etnikai képet pedig a betelepítések negatív irányba befolyásolhatták.³² Ennek ellenére, az biztosan tartható állítás, hogy az 1910-es adatok szerint a világháború során Törökbecse teljes lakosságának 4,68%-a, a férfi lakosságra kivetítve pedig 9,37%-a vesztette életét.

ÖSSZEGRZÉS

Az első nagy viláégés komoly terhet jelentett a hadviselő államok társadalmának, így az Osztrák–Magyar Monarchia polgárainak is. Az elhúzóó háború következtében egyre hangsúlyosabban jelentkezett az éhezés, a munkaeróhiány, és a bajt csak tetézték a háborús veszteségek. Mindez Törökbecse esetében is igaz, hiszen láthattuk, hogy a lakosságnak mintegy 54%-a mezógazdasággal foglalkozott, így a termelésből való kiesésük komoly terhet jelentett a családjukra nézve.

Törökbecse esetében – nem meglepő módon – megállapíthatjuk, hogy a férfi lakosság főleg a gyalogság soraiban szolgált. A gyalogság soraiból két olyan alakulat – a cs. és kir. 29. gyalogezred, valamint a m. kir. 7. honvéd gyalogezred – emelhető ki, amelyekben nagy számban harcoltak a település polgárai. A veszteségeket elemezve megállapíthatjuk, hogy főleg a 21–23 éveseket érte leginkább, de azt is, hogy a legidősebb baka 51 éves korában hunyt el a fronton, ami tragikus bizonyítéka annak, hogy ez a konfliktus nem kizárólag a fiatalok háborúja volt. Továbbá, mindenképp ki kell emelni, hogy az impériumváltás következtében a háború demográfiai következményei csak nagy bizonytalansággal vonhatók le.

JEGYZETEK

¹ Gulyás László: *A Délvidék története 2. A török kiüzésétől Trianonig 1683–1920*. Közép Európai Monográfiák 6. Szeged, 2012. 77.

² Ebből 7 fő katonai személy.

³ 1910. évi népszámlálás. 1. A népesség főbb adatai községek és népesebb puszták, telepek szerint (1912) II. Részletes kimutatások 1. A fontosabb demográfiai adatok községenként. I. Magyarország 370–372. https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1910_01/?pg=0&layout=s (a továbbiakban: 1910. évi népszámlálás. 1.).

⁴ A nagykorúság határa a 20. életév betöltése volt.

⁵ 1910. évi népszámlálás. 1. 370–372.

⁶ Uo.

⁷ Hitélet, 1975. november.

⁸ Nagybecskereki Egyházmegye. Központi esperesség: <http://www.catholic-zr.org.rs/torokbecse-i/>; Majstorović, Vesna: *Srpska Pravoslavna Crkva Sv. Nikole*. <https://www.novibehej.com/srpska-pravoslavna-crkva-sv-nikole/4634-uvodna-rec>.

- ⁹ <https://www.eparhijabnatska.rs/parohije/novobecejsko-namesnistvo/novi-becej/>; Reiszig Ede: *Torontál vármegye községei*. In: Borovszky Samu (szerk.): *Torontál vármegye. Magyarország vármegyéi és városai. Magyarország monografiája – A magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, közművelődési és közgazdasági állapotának enciklopédiája*. Budapest, 1911. <https://mek.oszk.hu/09500/09536/html/0024/6.html>.
- ¹⁰ Szekeres István Gellért: *Templomok és kápolnák*. Hét Nap, 56 évf. (2006) 18. sz. <https://hetnap.rs/cikk/Templomok-es-kapolnak-2148.html>; <https://www.novibecej.com/srpska-pravoslavna-crkva-sv-nikole/4634-uvodna-rec>.
- ¹¹ Gyémánt Richárd: *A történelmi Torontál vármegye népesedéstörténete*. Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica: publicationes doctorandorum iuridicorum 4. évf. (2004) 1–15. sz. 224–225.
- ¹² Mečkić, Lazar: *Novi Bečej i Vranjevo kroz istoriju. Industrija*. <https://www.novibecej.com/novi-becej-i-vranjevo-kroz-istoriju/195-industrija>.
- ¹³ Haraszthy Lajos: *Ipar, kereskedelem, hitelügy és forgalom*. In: Borovszky Samu (szerk.): *Torontál vármegye. Magyarország vármegyéi és városai. Magyarország monografiája – A magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, közművelődési és közgazdasági állapotának enciklopédiája*. Budapest, 1911. <https://mek.oszk.hu/09500/09536/html/0024/10.html>; 1910. évi népszámlálás. I. 370–372.
- ¹⁴ A *Történelemtanárók (28.) Országos Konferenciáján A budapesti tömeg a Nagy Háború idején* címen elhangzott előadás írásos változata. 1–7.
- ¹⁵ Törökbecse és Aracs települését foglalja magában, amelyek a második világháborút követően lettek egyesítve.
- ¹⁶ Mečkić, Lazar: *Novi Bečej i Vranjevo kroz istoriju. Prvi svetski rat*. <https://www.novibecej.com/novi-becej-i-vranjevo-kroz-istoriju/189-prvi-svetski-rat>.
- ¹⁷ *A háborúval kapcsolatos törvények és rendeletek gyűjteménye*. III. füzet. Budapest, 1915. 1901., 1920., 1929.
- ¹⁸ Verlustliste, 1914–1919.
- ¹⁹ Ennek magyarázata, hogy gyakran csak a születési hely szerepel a veszteséglistákban, de a honosság nem, tehát a lakosság fluktuációja nem mindig követhető; Verlustliste, 1914–1919.
- ²⁰ Verlustliste, 1914–1918. <https://katonahoseink.militaria.hu/search>.
- ²¹ Uo.
- ²² Ezen elemzésbe nem számoltuk bele azokat a személyeket, akik valamely monarchiabeli kórházban hunytak el, mivel a sebesülésük helyszíne ismeretlen.
- ²³ Keegan, John: *Az első világháború*. Budapest, 2010. 718.
- ²⁴ Verlustliste, 1914–1918.; <https://katonahoseink.militaria.hu/search>.
- ²⁵ Gorcsa Oszkár: A „Pottiorek-offenzívák”. *Délvidéki Szemle*, 2. évf. (2015) 1. sz. 35–37.
- ²⁶ Balla Tibor – ifj. Bertényi Iván – Bonhardt Attila – Hajdu Tibor – Pollmann Ferenc – Romsics Gergely – Romsics Ignác – Turbucz Dávid: *Magyarország az első világháborúban*. Budapest, 2010. 42–45.; Farkas Márton: *Az első tűzpróba. Az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregének veresége a Drina–Száva mentén 1914. augusztusában*. Hadtörténelmi Közlemények, 31. évf. (1984) 3. sz. 441.
- ²⁷ Kezdetben jól szerepeltek, de a túlerővel szemben már a konfliktus legelején gyakran hátrálni kényszerültek.
- ²⁸ Jelić Gyula: *Aranylapok a cs. és kir. 29-ik „Báró Loudon” ezred történelméből az 1914–1917-es világháborúban*. Budapest, 1918. 15–16.
- ²⁹ Uo. 16–17.
- ³⁰ Uo. 17–22.
- ³¹ *Magyarok a II. világháborúban*. [Online kézikönyv] <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/2vhSzakkonyv-magyarok-a-ii-vilaghaboruban-2/magyarország-es-a-magyar-kiralyi-honvedseg-a-xx-szazadi-vilaghaboruban-1914-1945-BB49/honved-seregtestek-a-nagy-haboruban-71/>.
- ³² *Kraljevina Jugoslavija. Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. januara 1921. god*. Državna Štamparija, h.n., 1932. 346–365.